

האשראי לעסקים קטנים ובינוניים – שנת 2021

עיקרי הממצאים

- האשראי לעסקים קטנים ובינוניים (עד 100 מיליון ₪) עלה בשנת 2021 ב-11% ביחס לשנת 2020 – גידול של כ-26 מיליארד ₪ (לאחר גידול של 3%, כ-6.5 מיליארד ₪ בשנת 2020). היקף האשראי לעסקים גדולים (מעל 100 מיליון ₪) גדל ביותר מפי 2 בסך של כ-54 מיליארד ₪ גידול של 19% לעומת שנת 2020.
- נמשכת המגמה של ירידת חלקם של העסקים הקטנים והבינוניים מסך האשראי העסקי בבנקים. נכון לסוף שנת 2021 עמד חלקם על 44%, נמוך מחלקם בתקופת הקורונה טרם כניסת הקרן לערבות מדינה (44.2%).
- האשראי לעסקים זעירים (עד 2 מיליון ₪) עלה ב-11% לעומת שנת 2020 בסך של 7.8 מיליארד ₪, זאת לאחר ירידה בשיעור של 6% בשנת 2020 לעומת שנת 2019 (ירידה של כ-4.6 מיליארד ₪).
- עד לרבעון האחרון של 2021 היקף האשראי לעסקים זעירים (עד 2 מיליון ₪) היה נמוך מהיקף האשראי בשנת 2019 (טרם הקורונה). ללא אשראי בערבות מדינה, גם בסוף שנת 2021 היקף האשראי לעסקים זעירים עדיין נמוך מהיקפו בסוף שנת 2019. כך גם בעסקים עם מחזור של 10-25 מיליון ₪ כמעט ולא היה גידול באשראי ללא הקרן בערבות מדינה, בהשוואה לשנת 2019.
- נכון לסוף 2021 בהשוואה לסוף שנת 2019 (טרם הקורונה), היקף האשראי לעסקים גדולים עלה בשיעור של 27%, בעוד לעסקים זעירים (עד 2 מיליון ₪) עלה ב-4% בלבד, לעסקים קטנים (2-25 מיליון ₪) ב-17%, ועסקים בינוניים (100-25 מיליון ₪) ב-21%.
- הקרן בערבות מדינה שהוקמה בעקבות הקורונה המשיכה לפעול גם בשנת 2021, אולם היקף יתרת האשראי בערבות מדינה בבנקים ירד בכ-3.1 מיליארד ₪, לאחר שעסקים החלו לפרוע את ההלוואות שלקחו בתקופת הקורונה.
- נמשכת הירידה בעלויות האשראי לכל קבוצות גודל העסקים, למעט לעסקים עם מחזור של 10 עד 25 מיליון ₪.
- האשראי החוץ בנקאי
  - היקף האשראי החוץ בנקאי (נתוני חברות מדווחות) רשם עלייה חדה של 86% והגיע ל-11.4 מיליארד ₪.
  - כ-70% מיתרת האשראי לפירעון הוא לתקופה של עד חצי שנה (לעומת 77% בשנה שעברה).
- בעקבות מכרז שפרסמה הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, בשנת 2021 החלה לפעול חברת גיזה זינגר אבן (GSE) במתן אשראי לעסקים קטנים ובינוניים ממקורות כספי גופים מוסדיים (הפניקס והראל). עד כה העמידה אשראי בהיקף של כ-130 מיליון ₪.

אמצעי תשלום

- קיימת מגמה של ירידה בשיעורי עמלות הסליקה, חלק מהירידה נובע מהמתווה שקבע בנק ישראל להפחתת העמלה הצולבת. בניכוי העמלה הצולבת ניתן לראות ירידה בעלויות הסליקה בעיקר בקרב העסקים הקטנים.
- ברבעון האחרון של 2021 ישנה ירידה בסכומי העסקאות של העסקים הקטנים, כחלק מהתרחבות השימוש באמצעי תשלום דיגיטליים בעקבות הטמעת תקן EMV

עסקים קטנים שסולקים דרך מאגד משלמים עמלה נמוכה בכ-46% ביחס לעסקים שסולקים ישירות דרך חברות כרטיסי האשראי. עסקים שעברו למאגד הפחיתו את עמלת הסליקה בכ-20%.

אשראי לעסקים קטנים ובינוניים

האשראי לעסקים

נכון ל-31.12.2021, היקף האשראי העסקי במשק עומד על 1,118 מיליארד ₪¹, מתוכם כ-592 מיליארד ₪ הינו אשראי במערכת הבנקאית (574 מיליארד למגזר העסקי הפרטי)². מגמת הגידול של האשראי הבנקאי מסך האשראי העסקי שהחלה בשנת 2020 עם התפשטות נגיף הקורונה נמשכה גם בשנת 2021. גרף 1 – התפלגות האשראי העסקי (מיליוני ₪) – שנת 2021

נכון לסוף שנת 2021 האשראי העסקי במערכת הבנקאית עמד על 592 מיליארד ₪, מתוכם 331 מיליארד ₪ לעסקים גדולים, 89 מיליארד ₪ לעסקים בינוניים (100-25 מיליון ₪), 95 מיליארד ₪ לעסקים קטנים (25-2 מיליון ₪) ו-76 מיליארד ₪ לעסקים זעירים (עד 2 מיליון ₪).

בעוד בסוף שנת 2019 האשראי הבנקאי עמד על 49.7% מסך האשראי העסקי ובסוף שנת 2020 על 51.1%, בסוף שנת 2021 חלקו של האשראי הבנקאי כבר עמד על 52.9% מיתרת האשראי לעסקים במשק.

האשראי הבנקאי צמח בשיעור של 15.5%. עיקר הצמיחה באשראי לעסקים הגדולים אשר גדל ב-19.3% בסך של 53.6 מיליארד ₪, בעוד האשראי לעסקים קטנים ובינוניים גדל ב-11.0% בסך של 25.9 מיליארד ₪. לעומת זאת, האשראי החוץ בנקאי גדל ב-7.3% בסך של 35.9 מיליארד ₪ (מתוכם גידול בסך של 5.3 מיליארד ₪ בגופים נותני אשראי לעסקים קטנים ובינוניים, ר' פירוט בהמשך המסמך).

במבט לאורך זמן על השוואת שיעור האשראי הבנקאי לעסקים קטנים ובינוניים לעומת עסקים גדולים, ניתן לראות שהחל מסוף שנת 2017 ישנה מגמת גידול באשראי לעסקים גדולים, ביחס לעסקים קטנים ובינוניים³, כאשר רק ברבעון האחרון לבדו גדל היקף האשראי לעסקים גדולים (מעל 100 מיליון ₪) בכ-20 מיליארד ₪, לעומת גידול של כ-12 מיליארד ₪ לעסקים עד 100 מיליון ₪.

¹ נתוני בנק ישראל, התפתחות החוב של המגזר הפרטי הלא-פיננסי ברביע הרביעי של 2021.

² מנתוני הפיקוח על הבנקים לגבי אשראי בנקאי בחלוקה לגודל עסקים (מגזרי פעילות פיקוחיים), עולה שהאשראי לעסקים עומד על 592 מיליארד ₪ (ללא גופים מוסדיים). אולם נתונים אלו כוללים גם את האשראי לרשויות המקומיות, למלכ"רים ציבוריים ופרטיים, לחברות כרטיסי האשראי ולקבוצות רכישה. בפרסום "התפתחות החוב של המגזר הפרטי הלא פיננסי" בנק ישראל ניכר קבוצות אלו, שאינן שייכות למגזר העסקי, מנתוני האשראי הבנקאי, כך שהיקף האשראי העסקי מהבנקים עמד על 574 מיליארד ₪. בנייתוח הנתונים לפי גודל עסק, התייחסנו לנתונים לפי מגזרי פעילות פיקוחיים של הפיקוח על הבנקים, המסתכמים ל-592 מיליארד ₪.

³ עיקר הירידה בסוף שנת 2019 המוצגת בגרף ביתרת האשראי לעסקים זעירים – עד 2 מל"ש, נובעת מכך שבשנת 2020 בנק לאומי סיווג מחדש חלק מהלוואות לעסקים קטנים וזעירים, שינוי זה בא לידי ביטוי בהפחתה של 12 מיליארד ₪ בשנת 2019. בנייתוח הנתונים ביצענו את ההפחתה החל משנת 2019. בנייתוח הנתונים ייחסנו את סך הירידה לעסקים זעירים עד 2 מל"ש, בהתאם לכך ניתן לראות ירידה בהיקף האשראי לעסקים זעירים בסוף שנת 2019, ירידה שעיקרה כאמור נובעת מסיווג מחדש ולא משינוי בהיקף האשראי שניתן לעסקים זעירים.

כפי שניתן לראות בגרף 2, מגמה זו מגיעה אחרי מספר שנים בהן היה גידול בחלק האשראי שניתן לעסקים קטנים ובינוניים במערכת הבנקאית ביחס לעסקים גדולים. החל משנת 2018 החלק של העסקים הקטנים והבינוניים באשראי החל לרדת בהדרגה.

עם תחילת הגבלות הקורונה ברבעון הראשון של 2020 ניתן לראות ירידה של ממש בהיקף האשראי לעסקים קטנים ובינוניים ביחס לעסקים קטנים. מגמה זו השתנתה מעט ברבעון השני של שנת 2020 בו שוב היתה עלייה, כתוצאה מתחילת פעילות הקרן בערבות מדינה – קרן קורונה. עם זאת, עלייה זו נעצרה בסוף שנת 2020 ומגמת הירידה המשיכה גם בשנת 2021 בה שיעור האשראי הבנקאי לעסקים קטנים ובינוניים עמד על כ-44% מהאשראי הבנקאי העסקי בלבד (נמוך מחלקם היחסי בתקופת הקורונה טרם הפעלת הקרן בערבות מדינה).

גרף 2 – התפלגות האשראי העסקי במערכת הבנקאית⁴

מקור: עיבודי הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים לנתוני בנק ישראל⁵

בניתוח השינויים בין השנים 2020-2021 לפי גודל עסק, ניתן לראות כי בעוד עסקים גדולים נהנו מגידול של 19% בהיקף האשראי, העסקים הקטנים והבינוניים (עד 100 מיליון ₪) רשמו גידול של 11% בלבד, בעיקר בהשפעת עלייה של 17% בהיקף האשראי של עסקים בינוניים (100-25 מיליון ₪). מגזר העסקים הקטנים (2-25 מיליון ₪) רשם עלייה של 5% בלבד ומגזר העסקים הזעירים (עד 2 מיליון ₪) רשם עלייה של 11% (לאחר ירידה של 6% בשנת 2020) בהיקף האשראי בשנת 2021.

גרף 3 – שינויים בהיקף האשראי בשנים 2019-2021 לפי גודל העסק

בבחינה לפי רבעונים ניתן לראות כי העסקים הגדולים נהנו מעלייה עקבית באשראי לאורך השנה, אשר צמח בכל רבעון בכ-4.8% בממוצע, לעומת 4.3% בעסקים בינוניים, 1.3% בעסקים קטנים ו-2.8% בעסקים זעירים. ניתן לראות כי במגזר העסקים הזעירים עיקר הצמיחה היה ברבעון 4 עם צמיחה של כ-6%, ועד לרבעון זה היקף האשראי היה נמוך ביחס לשנת 2019 (טרם הקורונה).

גרף 4 – שינויים רבעוניים בהיקף האשראי הבנקאי, לפי גודל עסק

מבחינת התפלגות האשראי ברזולוציה גבוהה יותר של מגזרי העסקים, ניתן לראות בגרפים 5-6 שבשנת 2021 עסקים זעירים (עד 2 מיליון ₪) נהנו מגידול משמעותי יותר בהיקף האשראי ביחס לעסקים קטנים, ובפרט עסקים קטנים עם מחזור של 10-25 מיליון ₪ בהם חל גידול של 0.86 מיליארד ₪. לעומת זאת עסקים גדולים מעל 250 מיליארד ₪ נהנו מגידול באשראי בהיקף של 45 מיליארד ₪ בשנת 2021.

גרף 5 - אשראי לעסקים - במערכת הבנקאית 2016-2021

גרף 6 – שינוי בסך האשראי 2020-2021

בבחינת השינויים בחלק היחסי של האשראי ניתן לראות (גרף 7) ירידה בחלקם היחסי של כלל העסקים הקטנים עם מחזור של עד 25 מיליון ₪ בשנת 2021 בהשוואה לשנת 2020. השינויים

⁴ בשנת 2020 בנק לאומי ביצע סיווג מחדש כך שהלוואות לעסקים זעירים הופחתו בכ-12 מיליארד ₪ בשנת 2019 בדוחות לשנת 2020. לצורך הצגת הנתונים על פני רבעונים, ביצענו את ההפחתה על הנתונים הרבעוניים לשנת 2020, להם לא פרסם בנק לאומי נתון מתוקן לאחר הסיווג. עם זאת ההשוואה בנתונים שנתיים של השנים 2019-2020 הינה בהתאם לנתונים מעודכנים שפורסמו על ידי בנק לאומי.

⁵ נתוני הבנקים בסקירה מתבססים על נתוני בנק ישראל – הפיקוח על הבנקים

המשמעותיים הם בעסקים קטנים עם מחזור של 10-25 מיליון ₪ – ירידה של 0.8 נקודות האחוז, ובעסקים הזעירים עם מחזור של עד 2 מיליון ₪ – ירידה של 0.5 נקודות האחוז. לעומת זאת, בעסקים בינוניים – עלייה של 0.3 נקודות האחוז ובעסקים גדולים עם מחזור של מעל 250 מיליון ₪ – עלייה של 1.6 נקודות האחוז.

הירידה בחלק היחסי באשראי הינה משמעותית יותר בהתחשב בכך שסך האשראי לכלל העסקים גדל בין השנים 2020-2021 בכ- 15.5%.

גרף 7 - התפלגות אשראי העסקי - 2020-2021

אשראי בערבות מדינה

בשנת 2020 הוקמה קרן ייעודית למתן הלוואות בערבות מדינה, על מנת לסייע לעסקים להתמודד עם ההשלכות של התפשטות נגיף הקורונה ("קרן קורונה"). הקרן המשיכה לפעול במהלך שנת 2021 ועד סוף אפריל 2022. בשונה מהקרן בערבות מדינה הפעילה בשנים רגילות, במסגרת קרן קורונה ניתנו הלוואות גם לעסקים גדולים על ידי הרחבת הקרן לעסקים קטנים ובינוניים גם לעסקים עם מחזור של עד 400 מיליון ₪ והקמת קרן נוספת לעסקים גדולים עם מחזור של 200 מיליון ₪ ומעלה.

בהתאם לנתוני קרן קורונה, היקף האשראי שאושר בשנת 2021 לעסקים קטנים ובינוניים (עד 100 מיליון ₪) עמד על 2.1 מיליארד ₪. לשם השוואה, היקף האשראי שאושר בשנת 2020 לעסקים קטנים ובינוניים (עד 100 מיליון ₪), עמד על 19.3 מיליארד ₪⁶.

להלן פירוט היקף הלוואות לפי גודל עסק ושיעור העסקים שאושרה הלוואה⁷:

טבלה 1 – הלוואות בקרן בערבות מדינה, 2021

גודל עסק	סה"כ אשראי (מיליוני ₪)	חלק האשראי מסך	מס' עסקים שהגישו	מס' עסקים שאושרו	% עסקים שאושרו	% העסקים שהגישו	% העסקים שאושרו
עד 2 מיליון ₪	521.5	21.7%	9,373	4,160	44.4%	65.6%	58.2%
2-5 מיליון ₪	369.8	15.4%	2,448	1,424	58.2%	17.1%	19.9%
5-10 מיליון ₪	282.1	11.7%	1,148	715	62.3%	8.0%	10.0%
10-25 מיליון ₪	345.8	14.4%	799	503	63.0%	5.6%	7.0%
25-50 מיליון ₪	341.5	14.2%	336	215	64.0%	2.3%	3.0%
50-100 מיליון ₪	265.4	11.0%	130	88	67.7%	0.9%	1.2%
100-250 מיליון ₪	142.7	5.9%	52	33	63.5%	0.4%	0.5%
מעל 250 מיליון ₪	133.7	5.6%	12	10	83.3%	0.1%	0.1%
סה"כ עסקים גדולים (מעל 100 מיליון ₪)	276.4	11.5%	64	43	67.2%	0.4%	0.6%
סה"כ עד 100 מיליון ₪	2126.1	88.5%	23414	7,105	49.9%	99.6%	99.4%

⁶ להרחבה ונתונים אודות האשראי שהועמד בקרן קורונה בשנת 2020 ר' סקירת אשראי של הסוכנות לשנת 2020.

⁷ הנתונים מתייחסים לעסקים שהגישו בקשות הלוואה במהלך שנת 2021, מתוכם עסקים רבים שהגישו בקשות ואושרו להם הלוואות בשנת 2020, כך שבשקלול כולל על פני השנים 2020-2021 שיעור העסקים שאושרה להם הלוואה עומד על כ-70%.

במהלך 2020-2021 המשיכה לפעול גם הקרן הרגילה להלוואות בערבות מדינה עבור עסקים קטנים ובינוניים. קרן זו פעלה בהיקפים מצומצמים יותר מאשר בשנים קודמות בשל קיומה של קרן הקורונה. כמו כן, אחד הגורמים לשיעורי האישורים הנמוכים בקרן הרגילה (כ-30% בממוצע) נובעים מכך שעסקים רבים שביקשו הלוואה במסלול זה נדחו והופנו להגיש בקשה בקרן קורונה, שבה הוצעו תנאים טובים יותר לעסק והמדינה נתנה בה ערבות גבוהה יותר להלוואה, דבר שעודד את נותני האשראי לאשר הלוואות גם לעסקים עם פרופיל סיכון גבוה יותר.

בהתאם לנתוני הקרן הרגילה, היקף האשראי שאושר בשנת 2021 לעסקים קטנים ובינוניים (עד 100 מיליון ₪), עמד על 507.4 מיליון ₪, כאשר מעל שלושה רבעים מהסכום ניתן לעסקים זעירים וקטנים (40% מהסכום ניתן לעסקים זעירים עד 2 מיליון ₪ ו-36% לקטנים 2-25 מיליון ₪).

טבלה 2 – הלוואות בקרן בערבות מדינה – קרן רגילה, 2021

גודל עסק	סה"כ אשראי (מיליוני ₪)	חלק האשראי מסך	מס' עסקים שהגישו	מס' עסקים שאושרו	% עסקים שאושרו	% העסקים שהגישו	% העסקים שאושרו
עד 2 מיליון ₪	202.8	40.0%	3,842	965	25.1%	76.9%	65.2%
2-5 מיליון ₪	60.7	12.0%	512	211	41.2%	10.2%	14.2%
5-10 מיליון ₪	45.7	9.0%	279	125	44.8%	5.6%	8.4%
10-25 מיליון ₪	76.5	15.1%	237	109	46.0%	4.7%	7.4%
25-50 מיליון ₪	68.2	13.4%	89	52	58.4%	1.8%	3.5%
50-100 מיליון ₪	53.4	10.5%	37	19	51.4%	0.7%	1.3%
סה"כ	507.4	100%	4,996	1,481	29.6%	100%	100%

על פי דיווחי הבנקים, יתרת האשראי בערבות מדינה ירדה ב-3.1 מיליארד ₪⁸, זאת לאחר גידול שיא של 20.5 מיליארד ₪ בשנת 2020, בהשפעת הקמת קרן הלוואות ייעודית לסיוע בקשיים תזרימיים שנוצרו בעקבות התפשטות נגיף הקורונה.

גרף 8 – שינוי בשיעור האשראי 2020-2021

במבט על פני השנים 2020-2021 (השנים בהן פעלה קורונה) בהשוואה לשנת 2019, ניתן לראות את השפעת הקרן בערבות מדינה בהרחבת היקף האשראי לעסקים. השפעת הקרן בולטת במיוחד בעסקים זעירים עד 2 מיליון ₪ להם היה צמצום בהיקף האשראי ללא הקרן, ובעסקים הקטנים עם מחזור של 10-25 מיליון ₪ להם כמעט ולא היה גידול באשראי ללא הקרן בערבות

⁸ קיים פער בין נתוני הקרן המתייחסים לאשראי שניתן באותה שנה לבין הנתונים של דיווחי הבנקים ובנק ישראל המחושבים על בסיס יתרת האשראי לסוף שנה.

מדינה. לעומת זאת, השפעת הקרן על עסקים גדולים עם מחזור מעל 250 מיליון ש"ח היתה זניחה (פחות מנקודת האחוז מהיקף האשראי לעסקים אלו).

גרף 9 – שינוי מצטבר בשיעור האשראי 2019-2021 ללא ערבות מדינה וסה"כ

היקף האשראי בערבות מדינה לעסקים קטנים ובינוניים מסך האשראי הניתן על ידי הבנקים לעסקים אלו, ירד בשנת 2021 לעומת שנת 2020, משיעור של כ-8.0% מסך האשראי לעסקים קטנים ובינוניים בשנת 2020 לכ-6.5% בשנת 2020, בעקבות הירידה במתן הלוואות בערבות מדינה בקרן המיוחדת לתקופת הקורונה. הירידה המשמעותית ביותר בהיקף האשראי היה לעסקים בינוניים וגדולים.

גרף 10 – ערבות מדינה מסך האשראי 2019-2021

רוב האשראי בקרן בערבות מדינה הועמד לתקופה של 5 שנים⁹. מבחינת היקף האשראי לעסקים לתקופה של 2-5 שנים (לפי סיווג הבנקים), ניתן לראות כי שיעור האשראי בערבות מדינה מסך האשראי לתקופה של 2-5 שנים הגיע עד ל-40% בשנת 2020. עם זאת, בשנת 2021 שיעור זה ירד בכל קבוצות הגודל של העסקים, כאשר הירידה בולטת במיוחד בקרב עסקים בינוניים וגדולים.

גרף 11 – ערבות מדינה מסך האשראי לתקופה של 2-5 שנים 2019-2021

---

⁹ בפברואר 2021 הוארכה תקופת ההלוואה בקרן ערבות מדינה – קרן קורונה לעד 10 שנים בהתאם להחלטת הגוף המממן.

עלויות האשראי

מלבד העסקים עם מחזור של 10-25 מיליון ₪, שאר המגזר העסקי נהנה מירידה בשיעורי הריבית (המיוצגות בסקירה זו כסך הכנסות ריבית ביחס ליתרת האשראי) בהשוואה לשנת 2020. ירידה זו הינה בהמשך לירידה בשיעורי הריבית בשנת 2020 ביחס לשנת 2019. את עיקר הירידה בשיעורי הריבית בשנת 2020 ניתן לייחס לכך שחלק גדול מההכנסות מריבית הן מהאשראי שניתן במסגרת הקרן בערבות מדינה, בה נקבע כי הריבית הממוצעת לא תעלה על פריים + 1.5% (כאשר מריבית ההלוואות ניתנו ל-5 שנים וחלקם אפילו ל-10 שנים בריבית זו). בשנת 2021 שיעור הריבית הוסיף לרדת, על אף שהגידול באשראי מקורו באשראי בנקאי ולא דרך הקרן בערבות מדינה.

גרף 12 – הכנסות ריבית ביחס ליתרת האשראי 2019-2021¹⁰

ניתן לראות כי ככל שהעסק גדול יותר, כך המרווח של הבנק מפעילות מתן אשראי ביחס להיקף תיק האשראי, קטן יותר.

גרף 13 – מרווח מפעילות מתן אשראי ביחס ליתרת אשראי ממוצעת 2021

עלויות תפעול

בשנת 2021 נמשכה מגמת הירידה בשיעורי העמלות (המיוצגות על ידי סך ההכנסות שאינן מריבית ביחס להיקף האשראי והפקדונות), לכל קבוצות גודל העסקים.

גרף 13 – סך הכנסות שאינן מריבית ביחס לאשראי ופיקדונות 2019-2021

¹⁰ במגזר העסקים הזעירים הריבית לשנת 2019 היא על בסיס אומדן, משום שנתוני הריבית לשנת 2019 כוללים את ההכנסות מריבית על היקף האשראי טרם שינוי הסיווג של בנק לאומי. שינוי הסיווג של בנק לאומי כלל הלוואות לדיור, הנתונים מוצגים על בסיס אומדן בו ניכנו הכנסות ריבית לשנת 2019 על בסיס ריבית ממוצעת של הלוואות לדיור, כך שללא הלוואות לדיור הריבית לעסקים זעירים עד 2 מלש"ח עמדה על כ-4.5%. ללא ניכוי הכנסות ריבית מהלוואות לדיור, בשנת 2019 הריבית לעסקים זעירים עומדת על 4%.

אשראי חוץ בנקאי

התפתחות האשראי החוץ בנקאי

כיום פועלות מספר חברות מימון חוץ בנקאיות עיקריות הפונות גם לעסקים הקטנים והבינוניים (אך לרוב לא לעסקים זעירים). פעילות זו, בהיקף של כ- 11.4 מיליארד ₪, נותנת מענה חלקי לבעיית תזרים המזומנים וההון חוזר של העסקים.

בחינת נתוני האשראי החוץ בנקאי מתבססת על נתוני 15 חברות המדווחות לבורסה ודיווחו על מתן אשראי לעסקים קטנים ובינוניים. בשנת 2016 היקף האשראי של חברות אלו עמד על כ- 2.7 מיליארד ₪ ותוך 5 שנים פעילות זו גדלה ביותר מפי 4. בשנת 2021 לבדה נרשם גידול של כ-86%.

גרף 14 – התפתחות האשראי החוץ בנקאי (חברות מדווחות)

מקור: עיבודי הסוכנות על הדוחות הכספיים של החברות המדווחות

ניתן לראות כי עיקר הגידול בהיקף האשראי במהלך השנים, נובע מהחברות שדיווחו גם בשנים קודמות ולא מהוספת נתוני האשראי של חברות שהפכו למדווחות בשנים האחרונות¹¹. במהלך השנים האחרונות חברות נוספות הפכו לחברות מדווחות (בסוגריים, תיק האשראי בשנה הראשונה עבורה קיים דיווח):

2020 – גמא ניהול וסליקה (כ-535 מיליון ₪) ויעקב פיננסים (כ-294 מיליון ₪)

2019 – יונט קרדיט (כ-39 מיליון ₪) ווואליו קפיטל וואן בע"מ (כ-30 מיליון ₪)

2018 – מלרן (כ-232 מיליון ₪), גיבוי אחזקות (כ-111 מיליון ₪), בול מסחר השקעות בע"מ (כ-60 מיליון ₪), ערך פיננסים כהלכה בע"מ (כ-41 מיליון ₪) ומיכמן (כ-20 מיליון ₪)

2017 – אורשי (כ-162 מיליון ₪)

גרף 15 – התפלגות האשראי החוץ בנקאי – חברות מדווחות 31.12.2021

מקור: עיבודי הסוכנות על הדוחות הכספיים של החברות המדווחות

עיקר האשראי החוץ בנקאי ניתן לטווח קצר, אולם ימי האשראי החוץ בנקאי התארכו בשנה האחרונה, כאשר כ-13% מיתרת האשראי אמור להיפרע בתקופה של מעל שנה (לעומת כ-10% בשנת 2020), וכ-71% מיתרת האשראי אמור להיפרע בתקופה של פחות מחצי שנה (לעומת כ-77% בשנת 2020).

גרף 16 - התפלגות מצטברת של ימי האשראי החוץ בנקאי (חברות מדווחות)

מקור: עיבודי הסוכנות על הדוחות הכספיים של החברות המדווחות

התפתחויות באשראי החוץ בנקאי בשנת 2021

¹¹ נתוני היקף האשראי החוץ בנקאי של החברות המדווחות עודכנו גם לשנים קודמות, מאחר שחברות שהחלו לדווח לבורסה צירפו דיווחים גם על שנים קודמות לפני שהפכו לציבוריות.

הרבעון הרביעי לשנת 2021 הסתיים עם גידול בהיקף תיק האשראי המצרפי של חברות האשראי החוץ-בנקאיות המדווחות בשיעור של כ-86% בהשוואה לאותה התקופה אשתקד. כלל חברות האשראי החוץ בנקאיות הגדילו את היקף תיק האשראי שלהן בתקופה של 12 החודשים שהסתיימו ביום ה-31.12.2021, כאשר חברת וואליו קפיטל וואן, חברת יעקב פיננסים וחברת מיכמן מובילות את הגידול בהיקפי תיק האשראי, עם צמיחה מאסיבית של כ-791%, כ-344% וכ-250% בהתאמה.

יש לציין כי כל חברות האשראי החוץ-בנקאיות אשר נסקרו הגדילו את היקף תיקי אשראי שלהן בשיעור דו ספרתי או תלת ספרתי, לאחר שרוב החברות חוו קיטון או צמיחה מזערית בשנת 2020, בעיקר בשל משבר הקורונה.

ניתן לייחס את התאוששותן המהירה של חברות האשראי החוץ בנקאיות לעובדה כי מרביתן אינן חשופות באופן משמעותי ללווים מענפי המשק אשר נפגעו בצורה משמעותית ממשבר הקורונה (תיירות, תעופה, מלונאות וכדומה). בבחינת התפלגות יתרות הלקוחות של חברות האשראי החוץ-בנקאיות לפי ענפי פעילות לסוף שנת 2021, ניכר כי מרבית החשיפה הינה לענפי הנדל"ן, הבנייה והתשתיות אשר פעילותן המשיכה להתקיים כמעט באופן מלא, גם במהלך הסגרים וההגבלות שהוטלו במהלך משבר הקורונה.

**גרף 17 – התפתחות היקף תיקי האשראי של 10 חברות האשראי החוץ-
בנקאיות הגדולות – מיליוני ₪**

פעילות הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים לעידוד שוק האשראי החוץ-בנקאי

1. מכרז אשראי חוץ בנקאי

לפני כ-3 שנים פרסמה הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים מכרז לבחירת תאגידיים מפעילים למתן אשראי חוץ בנקאי לעסקים קטנים ובינוניים. בהתאם למכרז, גופים חוץ בנקאיים יהוו גוף מתפעל אשר יעניק הלוואות לעסקים קטנים ובינוניים תוך התקשרות עם גוף מוסדי שיהווה את המקור הכספי להלוואות אלו, לפחות 80% מתיק האשראי. זאת מתוך מטרה לפתח שוק אשראי חוץ בנקאי שיגביר את התחרות בתחום זה עבור העסקים קטנים ובינוניים.

במסגרת המכרז, לפחות 50% מההלוואות ינתנו לעסקים קטנים (מחזור של עד 25 מיליון ₪). התמורה לזוכה – מענק של עד 26 מיליון ₪ בהתאם לעמידה באבני דרך.

במכרז נבחרה חברת גיזה זינגר אבן (GSE) כמפעילת הקרן אשר התקשרה עם חברת הראל וחברת הפניקס אשר התחייבו ל-300 מיליון ₪ כל אחת. הצפי להלוואות בתקופת הקרן (5 שנים) – 1.5-2 מיליארד ₪.

מתחילת פעילות הקרן בחודש מרץ 2021 עד סוף שנת 2021 ניתנו הלוואות בהיקף של כ-52 מיליון ₪ לכ-30 עסקים, ועד למחצית שנת 2022 אושרו הלוואות בהיקף של כ-130 מיליון ₪ לכ-90 עסקים.

2. קידום מיזמי סיוע לעסקים קטנים ובינוניים שנפגעו בעקבות משבר הקורונה

כחלק מהתכנית הכלכלית של הממשלה לסיוע לעסקים קטנים ובינוניים שנפגעו מהמשבר בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, יצאה הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים בתכנית חד פעמית לקידום מיזמים שסייעו לעסקים קטנים ובינוניים להתמודד עם המשבר (הוראת מנכ"ל 4.60).

במסגרת התכנית, משתתף המשרד בהשקעה או מענק חד פעמי לגורמים עסקיים אשר יפתחו ויפעילו מיזמים לקידום עסקים קטנים ובינוניים ויסייעו להם להתמודד עם הפגיעה העסקית שנוצרה להם בעקבות המשבר¹².

התכנית חולקה ל-2 מסלולים: מסלול מיזמים עסקיים ומסלול מיזמים מימוניים. במסגרת המסלול המימוני, המדינה תמכה ב-3 מיזמים אשר סייעו עד מחצית 2022 לכ-560 עסקים בהיקף כולל של כ-250 מיליון ₪ כאשר השתתפות המדינה עמדה על כ-30 מיליון ₪:

- **קרנות קורת ישראל** – הקמת קרן חדשה אשר תיתן בתקופת המיזם, כ-300 הלוואות בהיקף של כ-14 מיליון ₪, לבעלי עסקים זעירים וקטנים מהחברה הערבית (שלא הצליחו לקבל הלוואה מהקרן בערבות מדינה). עד סוף 2021 ניתנו 131 הלוואות בהיקף של כ-9 מיליון ₪, ועד למחצית 2022 הועמדו סה"כ הלוואות בהיקף של 14 מיליון ₪.

- **BTB חיזוק לעסקים** – מתן הלוואות לעסקים קטנים ובינוניים במסגרת פעילותם כמתווכי אשראי (P2P). הלוואות בהיקף של 100,000 ₪ ועד ל-1,000,000 ₪, לתקופות של 4-6 שנים ובריבית של 5%-8% לשנה. אוכלוסיית היעד הם עסקים קטנים ובינוניים שלא קיבלו מענה מהבנקים, עסקים שבקשתם מהקרן בערבות מדינה סורבה והשלמה למימון שניתן על ידי הקרן בערבות מדינה. עד סוף 2021

ניתנו כ-150 מיליון ₪ ועד אמצע שנת 2022 הועמדו הלוואות בהיקף של כ-230 מיליון ₪ לכ-360 עסקים.

- **אובלי ערבויות** – החברה הוקמה על מנת לספק ערבות חליפית לערבות בנקאית ללא צורך בפיקדון, המאפשרת להקל על תזרים המזומנים ולהקטין התחייבויות לבנקים. מאמצע שנת 2021 ועד אמצע שנת 2022 ניתנו ערבויות בהיקף של 7 מיליון ₪ לכ-70 עסקים.

שימוש באמצעי תשלום

אמצעי תשלום ועמלות סליקה הן בליבת הפעילות של עסקים קטנים ובינוניים, אך לעיתים עסקים לא מקדישים את הזמן ותשומת הלב על מנת להביא להפחתת עלויות בתחום זה. על כל תשלום שעסק מקבל בכרטיס אשראי הוא משלם עמלה לחברת כרטיסי האשראי כאחוז מסכום העסקה. קיימת שונות בגובה העמלה ולכן יש חשיבות למודעות ולמיקוח. העמלות נעות בין כ-0.7% בממוצע לעסקים גדולים לכ-1.1% בממוצע לעסקים קטנים (בפועל ניתן למצוא עמלות גבוהות יותר בעסקים קטנים בשיעור של כ-2.5%). ניתן לראות מגמת ירידה בעמלות לאורך השנים, אך עיקרה נובעת מהפחתת העמלה הצולבת המפוקחת על ידי בנק ישראל, כפי שיפורט בהמשך.

מגמות בשוק

בשנים האחרונות חלו מספר התפתחויות בתחום אמצעי התשלום, אשר הביאו להפחתת העלויות לעסקים והרחיבו את השימוש באמצעי תשלום (כחלק מהמגמה של מעבר לאמצעים דיגיטליים, ופעילות ממשלתית לצמצום השימוש במזומן).

1. מתווה עמלה צולבת

עמלת הסליקה היא העמלה שמשלם בית העסק לחברת כרטיסי האשראי הסולקת. עמלה זו מורכבת מעמלה **צולבת**, שהיא העמלה שמשולמת על-ידי הסולק (הגורם העובד עם בתי עסק) למנפיק כרטיס האשראי (הגורם שנתן ללקוח כרטיס חיוב), ומרכיב נוסף, שמשקף את העלות שיש לסולק מול בית העסק (עלות תפעולית ופיצוי על סיכונים). עמלת הסליקה הכוללת נתונה למשא ומתן בין בית העסק לסולק, והיא מושפעת מרמת התחרות בשוק. אולם מרכיב העמלה הצולבת מהווה רצפה לגובה העמלה שבית העסק משלם לסולק ואינו ניתן למיקוח, ולכן היא נקבעת תוך התערבות רגולטורית.

ביום ה-25/02/2018, הודיע בנק ישראל על מתווה מדורג להפחתת העמלה הצולבת בעסקאות חיוב נדחה, שעמדה על שיעור של 0.7%, עד לשיעור של 0.5% החל מה-1 לינואר 2023.

2. הטמעת סליקה בתקן EMV

מזה כמעט עשור, בנק ישראל פעל לקדם את מעבר השוק לסליקה בעסקאות מאובטחות בתקן EMV. תקן EMV הינו תקן סליקה בין-לאומי המאפשר ביצוע תשלומים באמצעים מתקדמים בצורה מאובטחת לביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב (שימוש בקוד בכרטיס אשראי, תשלום בכרטיס אשראי במגע בלבד, תשלום באמצעות ארנק אלקטרוני במכשיר הסלולרי).

על מנת להכין את שוק העסקים והצרכנים לשינויים הצפויים, הקים בנק ישראל צוות לקידום יישום המעבר בהשתתפות הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים. במסגרת דיוני הצוות, הסוכנות קידמה החלת חובה מדורגת על השוק, כאשר העסקים הגדולים יהיו הראשונים להיכנס לחובת ההסבה. הרשתות הקמעוניות הגדולות מהוות פלח שוק גדול ומרוכז, כך שהסבה בו יכולה לייצר השפעה משמעותית בשוק. כמו כן מדובר בפלח שלא יחווה נטישה של לקוחות במקרה של חבלי לידה קשים, ובאמצעותו ניתן יהיה להרגיל

את הצרכנים לשינוי. בעקבות כך, פרסם בנק ישראל את המתווה להחלת חובת סליקה באמצעות תקן EMV¹³.

- החל מיום ה-31/03/2020, יונפקו רק כרטיסים חכמים בתקן EMV שמאפשרים ביצוע עסקאות ללא מגע (מלבד סוגי כרטיסים חריגים שנקבעו בהוראה)
  - החל מיום ה-30/11/2020, כל בתי העסק שמחזור הסליקה השנתי שלהם גבוה מ-100 מיליון ₪ (לא כולל עסקאות מרחוק) יחויבו לסלוק בתקן EMV
  - החל מיום 31/07/2021 חויבו שאר בתי העסק לסלוק בתקן EMV, למעט בתי עסק שפעילות הסליקה מרחוק מהווה מעל 90% ממחזור הסליקה השנתי שלהם ותחנות דלק.
  - לאור הקשיים שחוו חלק מהעסקים במשק בתקופה האחרונה, בעיקר בגלל משבר הקורונה ולרבות פגיעה בשרשרת האספקה העולמית שהגבילה את מלאי המסופים, ובהמשך לפניית הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים החליט בנק ישראל לאפשר לעסקים שטרם הצליחו לעבור לסליקה בתקן EMV לעשות זאת לא יאחר מיום 31/12/2021.
  - החל מיום 31/07/2022 צפויים כלל בתי העסק בישראל לעבור לסלוק בתקן EMV.
- בשל הקושי של עסקים קטנים ובינוניים לשאת בעלויות של מעבר לתקן EMV, הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים הפעילה תכנית סיוע לעסקים המאפשרת השתתפות של 80% מעלויות ההטמעה ועד 2,500 ₪ לכל עמדת מכירה (עבור 20 עמדות מכירה לכל היותר).

3. אפליקציות תשלומים

במקביל, וכחלק מהטמעת תקן EMV באופן נרחב בקרב העסקים, החלו להיכנס בשנים האחרונות אפליקציות תשלומים, תחילה בעיקר אפליקציות השייכות לבנקים ישראלים (לדוגמה: bit-בנק הפועלים, PAYBOX-בנק דיסקונט) ולאחר מכן נכנסו לשוק התשלומים גם גופים גדולים בינלאומיים, כדוגמת Apple Pay, Google Pay.

4. הסדרת השימוש בשירותי תשלום

חוק שירותי תשלום תשע"ט-2019 שעבר בכנסת ב-09/01/2019, מסדיר יחסים בין נותני שירותי תשלום לבין לקוחות צרכניים ולקוחות עסקיים. החוק כולל הוראות שמגנות על הלקוח מפני חברות שהן נותני שירותי תשלום.

מטרת החוק היא התאמת שירותי התשלום לעולם המתפתח, תוך שמירה על ניטרליות טכנולוגית, באופן שיעודד התפתחויות עתידיות בתחום אמצעי התשלום וימנע היווצרות של ואקום משפטי בכל הנוגע להגנות הצרכניות על רקע ההתפתחויות הצפויות.

ביום ה-10/01/2022 פורסם תזכיר חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום, התשפ"ב-2022 שמטרתו לעגן בחקיקה את הסדרת העיסוק בשירותי התשלום הניתנים על ידי גופים חוץ בנקאיים. אסדרה זו צפויה לעודד את התחרות בכך שתאפשר לגורמים חוץ בנקאיים להיכנס לתחום ולהתפתח בו לצד השחקנים הבנקאיים הקיימים בשוק.

¹³ פרסום המתווה מתאריך 27.11.2019:

נתוני עסקאות בכרטיסי אשראי

בפרק זה:

בית עסק קטן - מחזור סליקה שנתי של עד 2 מיליון ₪.

בית עסק בינוני - מחזור סליקה שנתי מעל 2 מיליון ₪ עד 20 מיליון ₪.

בית עסק גדול - מחזור סליקה שנתי מעל 20 מיליון ₪.

היקף העסקאות שבוצעו באמצעות כרטיסי אשראי בשנת 2021 עמד 1.8 מיליארד עסקאות בסכום של 391 מיליארד ₪. חלקם של העסקים הקטנים עמד על כ-21% ממספר העסקאות וכ-18% מסכום העסקאות, העסקים הבינוניים – 21% ממספר העסקאות ו-19% מסכום העסקאות, וחלקם של העסקים הגדולים עמד על 57% ממספר העסקאות ו-63% מסכום העסקאות¹⁴.

גרף 18 – סכום העסקאות בכרטיסי אשראי לשנת 2021

הטמעת תקן EMV, התפתחות אפליקציות התשלומים ורגולציה לצמצום השימוש במזומן, צפויים להביא לשינוי באופי התשלומים ולהגדיל את מספר העסקאות הנסלקות באמצעות כרטיסי אשראי ולעסקאות בסכומים קטנים יותר.

מבחינת שינויים בהיקף עסקאות לפי גודל עסק, לא רואים עליה מעבר למגמה אלא תיקון של ירידה גדולה יותר בעסקאות קטנות במהלך הקורונה.

¹⁴ מקור הנתונים בפרק זה – עיבודי הסוכנות לנתוני בנק ישראל

גרף 19 – סכום עסקה ממוצעת (₪)

ברבעון האחרון של 2021 ניתן לראות ירידה בגודל עסקה ממוצעת בעסקים קטנים, ניתן לייחס זאת לכניסת אמצעי תשלום דיגיטליים (בעיקר Apple Pay, Google Pay) לאחר הטמעת EMV בקרב העסקים הקטנים והבינוניים. הרחבת אמצעי התשלום המבוססים כרטיסי אשראי, הגדילה את היקף העסקאות באמצעות כרטיסי אשראי גם לרכישות בסכומים קטנים.

שיעור העמלה הממוצעת ממשיך במגמת ירידה עקבית לאורך השנים האחרונות. את הירידה החדה ביותר ניתן לראות אצל עסקים קטנים (מ-1.4% בשנת 2016 ל-1.1% בשנת 2021). חלק מהירידה ניתן לייחס להפחתה הרגולטורית בעמלה הצולבת שהשפיעה יותר על עסקים קטנים.

גרף 20 – שיעור עמלה ממוצעת

ביום ה-25.02.2018 הכריז בנק ישראל על מתווה חדש להפחתה מדורגת של העמלה הצולבת:

- ביום ה-1.1.2019, ירדה העמלה הצולבת מ-0.7% ל-0.6%
- ביום ה-1.1.2020, ירדה העמלה הצולבת מ-0.6% ל-0.575%
- ביום ה-1.1.2021, ירדה העמלה הצולבת מ-0.575% ל-0.55%
- ביום ה-1.1.2022, ירדה העמלה הצולבת מ-0.55% ל-0.525%
- ביום ה-1.1.2023, צפויה העמלה הצולבת לרדת מ-0.525% ל-0.5%

גרף 21 – מתווה הפחתת עלמה צולבת – בנק ישראל¹⁵

מלבד ההפחתה בעמלה הצולבת, התפתחות תחרות בשוק הסליקה הביאה להפחתה בעמלות הסליקה, בעיקר לעסקים קטנים. בנטרול העמלה הצולבת, ניתן לראות ירידה ברורה בשיעור העמלה הממוצעת לעסקים קטנים, בעוד בקרב שאר העסקים שיעור העמלה נותרה יחסית יציבה.

גרף 21 – שיעור עמלה ממוצעת בנטרול עמלה צולבת

כפי שניתן לראות בגרף 22, יש ירידה משמעותית בגודל עמלה ממוצעת לעסקה בעסקים קטנים. ירידה זו ניתן לייחס גם לירידה בשיעור עמלות הסליקה וגם לעלייה במספר העסקאות הקטנות. משנת 2016 ועד לשנת 2021, מספר העסקאות בכרטיסי אשראי בסכום הנמוך מ-50 ש"ח עלה ב-73%, בעוד מספרן של יתר העסקאות מעל 50 ש"ח עלו ב-48% בלבד בתקופה זו.

גרף 22 – עמלה ממוצעת לעסקה (ש"ח)

הסליקה בכרטיסי אשראי גדלה והשימוש בכרטיסי אשראי הולך וגדל על חשבון אמצעי תשלום אחרים (מזומן ושיקים), גם מטעמי נוחיות של הציבור אבל גם מצד הממשלה שפועלת לצמצום שימוש במזומן. גם אמצעי התשלום הדיגיטליים מסתמכים על כרטיסי אשראי, כך שהם לא מהווים תחליף לעמלות הסליקה של כרטיסי אשראי.

עם זאת, עסקים יכולים לפעול להפחתת עמלות הסליקה על ידי מעבר לסליקה באמצעות מאגד. בחינה של רשות התחרות על השפעת המעבר מסליקה דרך חברות כרטיסי האשראי לסליקה על ידי מאגד, מראה ירידה בעמלות הסליקה בעסקים שעברו לסלוק באמצעות מאגד¹⁶.

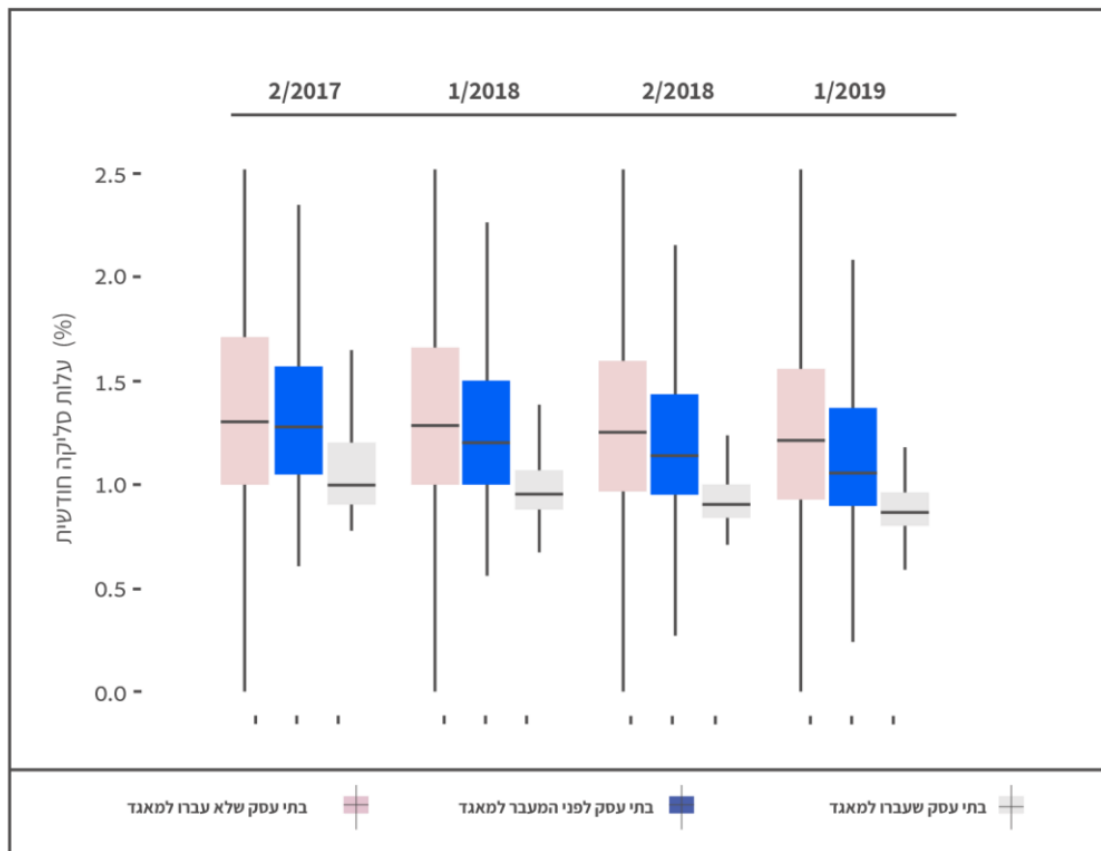
עסקים שסלקו באמצעות מאגד (ולא באחת מחברות כרטיסי האשראי הגדולות), הצליחו להפחית את עמלת הסליקה שלהם ב-20% ביחס למה ששילמו לפני שעברו אל המאגד. בנוסף, אותם

¹⁵ מתווה הפחתת עמלה צולבת – בנק ישראל - 25.2.2018

¹⁶ בחינה רטרוספקטיבית של פעולות רשות התחרות בעניין הסרת מגבלות לפעולתו של מאגד בשוק הסליקה: [בחינות רטרוספקטיבה - ינואר 2020, רשות התחרות](#)

עסקים משלמים עמלה נמוכה בכ-46% מהעמלה הממוצעת שעסקים משלמים ישירות מול חברות כרטיסי האשראי ולא באמצעות מאגד.

גרף 23 – עמלות סליקה בחברות כרטיסי אשראי ומאגדים

כאמור, פעילות מאגדים בשוק שירותי הסליקה טומנת בחובה יתרונות רבים לעסקים קטנים:

- מחזור העסקאות הכולל של המאגד מקנה לו יכולת מיקוח גבוהה יותר על המחירים, והוא יכול להשיג לבעל העסק מחיר אטרקטיבי יותר.
- הסולק מתנהל מול גוף אחד מאגד במקום מול עסקים רבים, ומאפשר לו להציע מחירים יותר אטרקטיביים.
- העסק צריך להתנהל רק מול הגוף המאגד, באופן פשוט יחסית, דבר המהווה הקלה בעומס בירוקרטי. וכן מאפשר לעסק גמישות רבה יותר בנוגע למועד ואופן קבלת התשלום ובכך לנהל בצורה טובה יותר את תזרים המזומנים.
- לרוב, מאגד מאפשר שירותים נוספים עבור בתי עסק (כגון ניכיון או אשראי לטווח קצר) ובכך מספק ערך מוסף לעסק.

עד נובמבר 2021, רק עסקים עם מחזור סליקה הנמוך מ-50 אלף ₪ בשנה (כ-4,000 ₪ בחודש בלבד) יכלו לעבוד באופן ישיר מול מאגד. עסקים עם מחזור סליקה גבוה יותר היו מחויבים בהסכם ישיר מול חברת כרטיסי האשראי, וחברת כרטיסי האשראי נדרשה לבצע בעצמה תהליך במסגרת הוראות הלבנת הון של "הכר את הלקוח", גם לעסקים שסלקו דרך מאגד.

שוק הסליקה וכרטיסי האשראי בישראל עודנו מאופיין בריכוזיות גבוהה שגורמת לכך שגם לעסקים עם מחזורי סליקה גבוהים יותר אין יכולת מיקוח משמעותית מול נותן שירותי התשלום והיכולת שלהם ליהנות מעלות סליקה נמוכות יותר מוגבלת. כמו כן, ההגבלה על גודל עסק עמו יכול מאגד להתקשר, מקטינה את השוק הפוטנציאלי, ומשמשת כתמריץ שלילי לכניסת מאגדים חדשים.

לאור האמור לעיל, פנתה הסוכנות לבנק ישראל לאפשר הקלות ביחס לפעילות סולק מול מאגד. ואכן, החל מנובמבר 2021, מחזור הסליקה השנתי המינימלי עלה מ-50 אלף ש"ל ל-2 מיליון ש"ל (100 אלף ש"ל למאגדים שלא חלים עליהם כללים הנוגעים להלבנת הון ומימון טרור).